

**หัวข้อบรรยาย “สานพลังประชารัฐ:
การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ”
วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ห้องประชุมกระทรวง ชั้น ๘
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ**

วิทยากร : นายฐานปณ สิริวัฒนภักดี กรรมการผู้อำนวยการใหญ่บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) และ คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

โครงการสานพลังประชารัฐ (Public-Private Collaboration) : เป็นการทำงานร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาส่วนรวมและความต้องการของสังคมให้ลุล่วง โดยให้ความสำคัญต่อการหยิบยกเอาประเด็นปัญหาสาธารณะขึ้นมาพิจารณา โดยมีผู้อุปถัมภ์/สปอนเซอร์ในการริเริ่มและให้การสนับสนุนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้นำของทุกภาคส่วนเข้ามาถกกันในเรื่องที่มีความเป็นกลาง รวมทั้งแสวงหาทางออกและตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยกันอย่างเป็นระบบและสร้างฉันทามติให้เกิดขึ้น ซึ่งมีความจำเป็นต้องอาศัยการสร้างนวัตกรรมหรือทางเลือกใหม่ๆ ในการบริหารกิจการบ้านเมือง โดยเฉพาะการผนึกกำลังหรือสานพลังในการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ อย่างเป็นระบบและโปร่งใส เพื่อนำเอาจุดแข็งหรือข้อดีของแต่ละฝ่าย หรือ “the best of both worlds” เข้ามาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างความแตกต่างให้เกิดขึ้นและทำให้ประเทศไทยก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

คณะทำงานร่วมรัฐ-เอกชน-ประชาชน/ประชาสังคม จำนวน ๑๒ คณะ ประกอบด้วย การยกระดับนวัตกรรมและผลิตภาพ (D1) การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและวิสาหกิจเริ่มต้น (SMEs & Start-up) (D2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวและ MICE (D3) การส่งเสริมการออกและการลงทุนในต่างประเทศ (D4) การพัฒนาคลัสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (D5) การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ (D6) การสร้างรายได้และการกระตุ้นการใช้จ่ายของประเทศ (D7) การดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ (E1) การยกระดับคุณภาพวิชาชีพ (E2) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) การปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ (E4) และการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (E5)

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ E3

ประชารัฐ คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ช่วยกันแก้ปัญหา และคิดหาทางสร้างอนาคตให้ประเทศไทย ผ่านโครงสร้างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งมั่น โดยมีกฎแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่แน่นอนและหนึ่งในนั้นคือ **คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ** โดยมี พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ และ นายฐานปณ สิริวัฒนภักดี เป็นหัวหน้าทีมภาคเอกชน เป้าหมาย คือ **สร้างรายได้ให้ชุมชน ประชาชนมีความสุข**

สิ่งที่สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชน มีอยู่ ๓ กลุ่ม ได้แก่ การเกษตร การแปรรูป และการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยที่จะต้องพัฒนาและสร้างประสิทธิภาพตลอดต้นทาง ถึง ปลายทาง ผ่าน ๕ พันเฟืองหลัก ได้แก่ (๑) การเข้าถึงปัจจัยการผลิตทั้งด้านทรัพยากร และโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน (๒) สร้างองค์ความรู้จากในชุมชน และส่งเสริมความรู้เพื่อสร้างประโยชน์ต่อยอด (๓) ช่วยพัฒนาการตลาดแบบบูรณาการ ตั้งแต่การวิเคราะห์ตลาด ไปจนถึงช่องทางการขายใหม่ๆ (๔) การสื่อสารสร้างการรับรู้เพื่อความยั่งยืน (เน้นสร้างแรงสนับสนุนและเชื่อมโยงคนในพื้นที่ให้มีความรักและความภาคภูมิใจในสินค้า/บริการของตนเอง) (๕) ช่วยบริหารจัดการ ทั้งด้านต้นทุน บัญชี และการบริหารความเสี่ยง โดยทั้ง ๕ พันเฟืองจะขับเคลื่อนผ่านบริษัท ประชารัฐรักสามัคคี จำกัด ในรูปแบบของ Social Enterprise (SE) หรือ วิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

- ระดับประเทศ : มีบริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด (บริษัท Holding กลาง) ซึ่งขับเคลื่อนพื้นที่ ๑๘ กลุ่มจังหวัด (ตามโครงสร้างของกระทรวงมหาดไทย) มีหน้าที่ อาทิ บริหารจัดการองค์ความรู้ ส่งเสริมการพัฒนาสินค้า และรูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ การสร้างตราสินค้าและมาตรฐานการรับรองสินค้า ขับเคลื่อนการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าชุมชน

- ระดับจังหวัด ประกอบด้วย ๗๖ จังหวัด บริหารงานโดย บริษัทประชารัฐสามัคคีของแต่ละจังหวัด (เช่น บริษัทประชารัฐรักสามัคคีภูเก็ต จำกัด) มีหน้าที่ อาทิ ค้นหาชุมชนที่มีความพร้อมเข้าร่วมกับ SE บริหารจัดการ SE จังหวัด สร้างรายได้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความสุขอย่างยั่งยืน หาช่องทางการตลาดและการจัดจำหน่ายในระดับจังหวัด

Social Enterprise คือ บริษัทที่บริหารจัดการด้วยความโปร่งใส สร้างประโยชน์กลับมาสู่ชุมชน มีหลักเข้าใจง่าย ๆ ๕ ประการคือ (๑) มีเป้าหมายหลักเพื่อสังคมไม่ใช่เพื่อกำไรสูงสุด (๒) เป็นรูปแบบธุรกิจที่รายได้หลักมาจากการขายสินค้าและบริการ ไม่ใช่เงินจากรัฐหรือเงินบริจาค (๓) กำไรต้องนำไปขยายผล ไม่ใช่ปันผลเพื่อประโยชน์ส่วนตัว (๔) บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และ (๕) จัดทะเบียนเป็นรูปแบบบริษัท

ระยะเวลาดำเนินการจัดตั้งบริษัท Social Enterprise แบ่งเป็น ๓ ระยะ เริ่มในระยะแรก จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต อุดรธานี เพชรบุรี เชียงใหม่ บุรีรัมย์ ภายในเดือนเมษายน และจะดำเนินการให้ครบคลุมทั้ง ๗๖ จังหวัดภายในเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชนเป็นตัวตั้ง (เช่น จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดแรกที่มีการจัดตั้งบริษัท เนื่องจากเป็นจังหวัดท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวจะซื้อของฝากก่อนเดินทางกลับเสมอ ชุมชนมีความพร้อม มีผลผลิตทางการเกษตรที่โดดเด่นเฉพาะตัว มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว และมีฐานการผลิตใหญ่เชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัดใกล้เคียง)

การบริหารจัดการบริษัทประชารัฐรักสามัคคี(จังหวัด) ประกอบด้วย (๑) คณะกรรมการบริษัท มีหน้าที่สร้างความเข้าใจในพื้นที่ บูรณาการการเชื่อมโยงของทุกภาคส่วนในพื้นที่ รวมทั้งเชื่อมโยงกับคณะทำงานขับเคลื่อนฯ ส่วนกลาง (๒) คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐจังหวัด มีหน้าที่ ให้คำแนะนำแนวทางในการดำเนินงานแก่ SE และพิจารณาให้การสนับสนุนชุมชนตามประเด็นปัญหาความเดือดร้อน (๓) กรรมการผู้จัดการ มาจากตัวแทนของภาคชุมชนที่มีความพร้อมและเข้มแข็ง มีหน้าที่ ค้นหาชุมชนที่มีความพร้อมเข้าร่วมกับ SE บริหารจัดการ SE จังหวัด ให้คำแนะนำด้านการบริหารหาช่องทางการตลาดและจัดจำหน่าย และส่งเสริมสินค้าชุมชนให้เป็นที่รับรู้ในระดับประเทศ

บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด มีสัดส่วนการถือหุ้น ๗๖% จากบริษัทประชารัฐรักสามัคคีทั้ง ๗๖ จังหวัด จังหวัดละ ๑% และผู้ถือหุ้นอื่นๆ อีก ๒๔% การบริหารมีลักษณะแบบ Bottom Up โดยเริ่มจากความต้องการในพื้นที่เป็นตัวตั้ง และสะท้อนกลับเข้ามาในส่วนกลาง การทำงานในลักษณะนี้จึงเป็นการสร้างความเชื่อมโยง/เติมเต็ม แสดงให้เห็นว่าจะได้รับฟังข้อมูลข่าวสารจากทุกพื้นที่ ซึ่งผู้ถือหุ้นอื่นๆ มาจากภาคเอกชนรายใหญ่ที่มีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งมีความพร้อมในการเข้ามาช่วยงานในพื้นที่ ส่วนผู้ถือหุ้นบริษัทประชารัฐรักสามัคคี(จังหวัด) ประกอบด้วย ผู้ถือหุ้นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม การถือหุ้นกับการบริหารงานมีความแตกต่างกัน เนื่องจากภาครัฐไม่สามารถเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาให้กับบริษัทเอกชนได้ และเป็นในนัยของการจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด ซึ่งดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่เกิดการขับเคลื่อนขึ้นกับนโยบายช่วงใดช่วงหนึ่งและมีความต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีการควบคุมสัดส่วนของการออกเสียงจากผู้ถือหุ้นในแต่ละภาคส่วนให้เท่าเทียมกัน กล่าวได้ว่า ไม่ว่าผู้ถือหุ้นจะมีจำนวนหุ้นมากน้อยเพียงใด แต่มีเพดานในการออกเสียงไม่เกิน ๒๐% ดังนั้น ทุกภาคส่วนจะมีสิทธิออกเสียง ๑ ใน ๕ จึงเป็นรูปแบบใหม่ในการสร้างสถานะความเชื่อมโยงระหว่างทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อนไปด้วยกัน

บทบาทของบริษัทใน ๓ กลุ่มงาน อาทิ กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยดึงนักท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชน (หรือการสร้าง traffic ให้เกิดขึ้นในพื้นที่) เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องจับจ่ายใช้สอยเพื่อใช้บริโภคอุปโภค จึงมีสินค้าจากการเกษตร/มีการแปรรูปสินค้าให้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการผันเศรษฐกิจในชุมชนโดยปริยาย เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่มีส่วนเชื่อมโยงกับการทำงานของกระทรวง จึงขอยกตัวอย่าง คุณลุงถนอม ภูเงิน อดีตกำนัน จังหวัดเพชรบุรีและเจ้าของสวนตาล ปัจจุบันเป็นภูมิปัญญาที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับต้นตาล ถือได้ว่าเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุในชุมชน นอกจากนี้ ยังมองไปถึงเด็ก

และเยาวชนที่จะเล่าเรื่องราวชุมชนของตนเอง (หรือมักกุกเทศน์น้อย) ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความรัก/ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ส่วนในด้านบทบาทสตรีจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับในกลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ส่วนกลุ่มการเกษตร เป็นการสร้างการรับรู้/เชื่อมโยงด้านการเกษตร หรือที่เรียกว่า เมนูวิชาชีพ เนื่องจากในพื้นที่จะมีวิชาชีพทางการเกษตรที่มีความแตกต่างและหลากหลาย โดยการให้เกษตรกรได้รับความรู้ในแต่ละสาขาวิชาชีพร่วมกัน เช่น ให้ความรู้เรื่องราวได้ในแต่ละสาขาวิชาชีพ เพื่อเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพ การสร้างมูลค่าในสาขาวิชาชีพ เป็นต้น

ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ความตื่นตัวของคนในพื้นที่ และแรงกระตุ้นทำให้เกิดกระบวนการความคิดในมิติใหม่ๆ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ ประกอบด้วย (๑) เพิ่มรายได้ให้กับชุมชน (๒) เพิ่มมูลค่าสินค้าในชุมชน และ (๓) ลดปัญหาความยากจนในชุมชนนั้นๆ

สรุปได้ว่า การดำเนินงานดังได้กล่าวมาแล้ว เป็นมิติใหม่ของการทำงานแบบบูรณาการและเชื่อมโยงร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ อย่างเต็มรูปแบบ และหากชุมชนเข้มแข็งแล้ว จะช่วยลดประเด็นปัญหาต่างๆ ที่จะสะท้อนเข้ามาয়งภาครัฐ ซึ่งการลดปัญหาเป็นการสร้างความยั่งยืนในระยะยาว เนื่องจากทุกคนจะสามารถบริหารจัดการตนเอง/ครอบครัว/ชุมชนได้

โครงการสานพลังเพื่อบ้านเกิด โดยคุณต๋องใจ ธนะชานันท์ กรรมการผู้จัดการและเลขานุการ บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี (ประเทศไทย) : บริษัทส่วนกลางมีภารกิจหลัก ๓ ประการ ได้แก่ (๑) สร้างและกระจายองค์ความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการ/การตลาด/เทคโนโลยีให้กับธุรกิจชุมชน (๒) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างบริษัทประชาธิปไตยรักสามัคคีในแต่ละจังหวัด รวมทั้งสร้างความเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่างๆ และ (๓) สร้างความต่อเนื่องในการพัฒนาธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งการสร้างและกระจายองค์ความรู้ ได้ดำเนินโครงการสานพลังเพื่อบ้านเกิด คัดเลือกเยาวชนที่มีอายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี จบการศึกษาระดับ ปวส. หรือปริญญาตรีเข้ามาทำงานกับบริษัทเป็นระยะเวลา ๒ ปี โดยที่ในช่วงเวลาดังกล่าวจะได้รับความรู้ในเรื่องการบริหารธุรกิจ/การพัฒนาชุมชน และจะได้ทำงานกับบริษัทประชาธิปไตยรักสามัคคีในจังหวัดของตนเอง (จำนวน ๗๖ คน จังหวัดละ ๑ คน) ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างบริษัทประชาธิปไตยรักสามัคคีส่วนกลางและในแต่ละจังหวัด รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างคนในรุ่นต่างๆ

สรุปการนำแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐมาปรับในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวงอาทิ

(๑) การบริหารจัดการในเรื่องการเพิ่มมูลค่าสินค้า โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอแก่ผู้บริโภค การประชาสัมพันธ์หรือหาช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า การแปรรูปสินค้า ภายใต้การดำเนินงานของหน่วยงานที่มีการผลิตสินค้าจำหน่ายให้ผู้บริโภค เช่น นิคมสร้างตนเอง ศูนย์คนไร้ที่พึ่ง เป็นต้น

(๒) พัฒนารูปแบบการสื่อสารและสร้างเข้าใจที่สามารถเข้าถึงจิตใจของคนในพื้นที่ ภายใต้กระบวนการดำเนินงานของกระทรวง อาทิ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เช่น การค้นหาผู้นำในท้องถิ่น (ผู้ก่อการดี) และการค้นหาพื้นที่ที่มีความพร้อมหรือมีศักยภาพ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ได้มีประสิทธิภาพ

(๓) การนำเสนอองค์ความรู้ รูปแบบการบริหารจัดการองค์ความรู้ และสินค้า/ผลิตภัณฑ์ผ่านกลไกหรือช่องทางต่างๆ ของกระทรวง เพื่อให้องค์ความรู้ได้รับการเผยแพร่ ต่อยอด และยังคงอยู่ในพื้นที่/ชุมชน เช่น ผ่านศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสังคมและจิตสำนึกการสังคมในระดับพื้นที่กลุ่มจังหวัดทั้ง ๑๒ แห่งทั่วประเทศ เป็นต้น

เรียบเรียงโดย นางสาวพัชรินทร์ วรดิถี นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ (กองวิชาการ)